

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. v. De ionico g[ener]e philosophor[um] & auctoritate Socratis & dogmate platonis & opinione eius post morte[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícratíci de Curialiū nugís.

non vestes esse. In iuuetute quoq; quantū profligatum sit: victi
feminarum contumaces animi manifestant. Sed trecenti ex iu
uenibus cum sodalitiū iuris sacramento separatam a ceteris ci
uibus vitam agerent/quasi cetum clandestine cōiurationis hab
bentes aduersus pithagoram: ciuitatem in se cōuerterūt. Que
eos cum in vnā domū conuenissent: cremare voluit. In quo tur
multu. lx. ferme periere: ceteri in exilium profecti sunt. Ab hoc
itaq; philosophorum genus italicum nomēq; philosophie exor
tum est. Tantis autē extitit in illa parte philosophie que specu
latiua vocatur/vt ei quisq; philosophantiū vix valuerit adequari
Tantis in innocentia/vt ab omniū amantium temperasse cre
datur edulio. Tantis in cultu iustitie vt populos illi⁹ partis ita
lie que antiquitus magna grecia dicta est/etiam post mortē no
minis eius auctoritas rexit. Cum vera antea sapientes dice
rentur qui videbantur aliis prestantiores esse: interrogat⁹ quid
se profiteretur: philosophū se esse respondit. i. studiosum vel sa
pientie amatorem/quoniam sapientem profiteri arrogantissi
mum videbatur. Deniq; cum ad propulsandam labem morum
xx. annos egisset crotone: metapōtum migrauit/ ibiq; decessit.
Cuius tanta ammiratio fuit vt ex domo eius templum facerēt
ipsumq; pro deo colerent/nacti forte occasionem ex verbis eius
dicentis: mentē philosophantis esse sacrariū sapientie & verissi
mum dei templum. Traditur etiaz persuasisse hominibus ani
mas esse immortales:& post dissolutiōem corporis/vite prece
dentis p̄mia recepturas. Impie tamen fabulam mille annorum
primus dicitur induxisse.

¶ De ionico gñe philosophorū & auctoritate socratē & dogma
te platonis & opinione eius post mortem. Cap. V.

Lterum vero philosophorum genus est: quod ionis
cum dicitur/& a grecis vltiorib⁹ traxit originem.
Horum princeps fuit tale similesius: vnus illorū se
ptem qui dicti sunt sapientes. Iste cum rerum natu
ram scrutatus inter ceteros emicasset maxime admirabilis ex
stitit q̄ astrologie numeris comprehensis: solis & lune defectus
predicebat. Hinc successit anaximander eius auditor qui anaxi
menem discipulum reliquit & successorē. Diogenes quoq; eius
dem auditor extitit/& anaxagoras qui omnium rerū quas vi
demus effectorem diuinum animum docuit. Ei successit audi
tor eius archilaus/cuius discipulus socrates fuisse perhibet: ma
gister platonis: qui teste apuleio prius aristotiles dictus est: sed

De tale simile
tio q̄ reperit
genus philo
phādi ionici
et defectus so
lis et lune.

De magistris
platonis.

inde a latitudine pectoris plato: & in tantā eminentiam philosophie/ & vigorem ingenii: & studii exercitio: & omni morum venustate: eloquii quoq; suauitate & copia subuectus est: vt q̄si in throno sapientie residens: precepta quadam auctoritate vis⁹ sit tā antecessoribus q̄ successoribus philosophis impare. Et primus quidem socrates vniuersam philosophiā ad corrigēdos cōponendosq; mores flexisse memorat: cum ante illū oēs phisicis id est rebus naturalibus p̄scrutandis maximā operā dederit. p̄be quidem & sapiēter cū ad vtilitatē suā oporteat oīa retorqueri: parūq; p̄sit nouisse opa dei que sunt oīa valde bona & creatori suo consequēter filia: nisi quis id precipue agat ne mal⁹ sit ipse. Preclara igitur vite mortisq; fama socratis: philosophie sue reliquit plurimos sectatores qui p̄titi sunt verba eius p̄ diuersas sectas. de quibus in sequētibus pauca dicent. Porro tante multitudinis dissidentiā plato qua preminebat auctoritate cohibuit/ & in se attentionē omniū diutius prouocauit & tenuit. Sunt q̄ credant platonem nō aristidis filiū: sed augustiore conceptu natum: eo q̄ apollinis figuratio matri eius perictiōi se miscuerit: quā constat a solone sapientissimo fundatore legū atticarū transisse originem. Natus est autē mense qui apud atticos targeliō dicitur/ die qua apud delon latonia peperisse creditur apollinez & dyanā. Pridie quidē socratē genitū ferūt. Talis igit & de talibus oriūdus nō solū herouū virtutibus p̄stitit: sed equipasse dictus est deorū potestates. Nā pseusipp⁹ domesticis documētis instructus & pueri eius acre in percipiēdo ingeniu & ammirāde ve recūdie indolē laudat: & pubescentes p̄mitias labore atq; amore studēdi ibutas refert: & in viro harū incremēta virtutū conuenisse testat. Ex iisdem genitorib⁹ glauc⁹ & adamant⁹ ei fratres fuerūt. Doctores habuit in p̄ma litteratura dionysiū: in palestra aristonē argis oriundum. Tantos p̄gressus ei exercitatio cōtulit/ vt phitie luctādo certamina vicerit: picture nō aspemat⁹ artem. tragedi quoq; & ditiri iābis se vtilem fixit. Iāq; carminum cōfidentia elatus: actorē se p̄fiteri cupiebat nisi socrates hūilitatem huius cupidinis ab eius animo expulisset: & ne laudis ei gloriā iegerere curasset. Et antea quidē eraclidis secta fuerat imbutus. Verū cū se socrati dedisset/ nō solū ingenio atq; doctrina ceteros socraticos vicit: sed etiā labore: & elegātia sapiētiā illustrauit: eiq; recta assertionē sensuū & maiestate vborū plurimū adhibuit dignitatis. Socrate quidem decedente se ad pythagore contulit disciplinam. Quā & firratione diligēti & magnifica

Mirabiliter extollit platonem. Socratis commēdatio.

Plato ex qb⁹ nat⁹ fuit/ et q̄ mense et die.

videbat instructā: rerū tamen continentiam & castitatē magis cupiebat imitari. Deinde theodorū cirenēse adiit vt geometriā disceret. Inde egyptum petiit: vt astrologie vacaret: ibiq; a ple-
 risq; creditus est didicisse oracula pphetarū. vñ rursus in italiaz rediit/ & pitagoreū tarētiniū architā secutus est: atq; ad idos/ mēdos/magos/aīm intendisset: nisi eū pcedere vetuisset bella caletica. Quapropter inuenta parmenide & genonis diligētī⁹ exsecutus: que apud magnos philosophos ammirationi fuerāt: singula in libris suis collegit vniuersa: docens prius studia phi-
 losophie/non modo non esse contraria: sed iuicem necessaria sibi: eo q; mutuis auxiliis vniuersa consistunt. Multi auditorum eius vtriusq; sexus in philosophiā floruerunt. Patrimoniu in or-
 tulo qui achademie iunctus erat/ in duobus ministris & pathe-
 ra qua diis supplicabat reliquit. Auri tantū habuit quantū puer auricula gestauerat in nobilitatis insigne. Tres aduent⁹ ei⁹ ad siciliam mali diuersis opinionibus carpūt. Sed primo vt hysto-
 riam nature cerneret in ethna: & incēdiorū intelligeret rationē: illuc pfectus est. Secundo petitur dionysii. vt siracusanis assiste-
 ret: & vt municipales prouincie illius disceret leges. Tertio vt fugiētē dyonē restitueret patrie sue venia a dionysio impetra-
 ta. Sed in his omnibus adeo diligens extitit/ vt a studiis aut of-
 ficiis philosophie nullo vnq; tēpore suspendere. Itaq; cū studiū philosophie partim in actione partim in contemplatione verse-
 tur socrates actiuam exercuit: mores instituens quib⁹ fideliter ad beatitudinem vita transfigitur. pythagoras contēplatiue in-
 stitit per quā ingenium exercetur & propagatur scientia. Proi-
 de plato vtramq; iungendo alteri philosophiā perfecisse laudat quā in tres partes distribuit ethicā/ phisicā/ & logicā: id est moralem: naturalem: & rationalē: qua verum discriminatur a falso/ & sine qua differi nequeunt que vel in actione vel contem-
 platione versantur. Putatur a nōnullis q; in peregrinatiōe sua hieremiam prophetam viderit/ audieritq; in egypto & legerit scripturas propheticas sed supputata ratio tēporum que in cro-
 nicis continentur hystoriis docet eos nequaq; contemperane-
 os extitisse cum ortus platonis vix etatem illam apprehēderit: & inter labentibus centum annis tempus quo prophetauit hie-
 remias attigerit. Et scripture prophetice post mortem platōis annis ferme. lx. regnante ptholomeo qui litterari³ studiosus a hierosolymis. lxx. asciuit interpretes: egyptum intrauerit. Opi-
 nio tamen illa conualuit: quia in libris platonis inueniūtur mul-

Pathe-
 ra est
 sola a potādo
 dicta vel quia
 labris patēs ē

De socrate.

De pithagora

De platone.

Augustin⁹ li.
 viij. de ciuitate
 dei. ca. viij.

ta dictis cōsona prophetarū. Nā in thimeo dū causas mūdi subtilius inuestigat manifeste videt exprimere trinitatē que deus est/efficientē causam cōstituēs in potentia dei/in sapientia formale:finalē in bonitate:que sola induxit eū vt omnē creaturā bonitatis sue participē faceret put natura cuiusq; capax beatitudinis esse potest. Vnam tñ in his visus est intellexisse & docuisse substantiā dū opificē vniuersitatis & formatorē vnū deū asseruit:quē ob insigne bonitatis et dulcis affectus dixit omniū genitorē:quē ppter infinitatē maiestatis/potētie/sapientie/& bonitatis sue tam est inuenire difficile:q̄ inuentū profari digne impossibile. Eūdem quoq; remuneratorē sperantiū in se esse & colentiū se videt astruere:dicens sapientē esse cultorē dei philosophū/qui animo & voto accedit ad sapientiā:& eū esse amatorem dei qui sicut cōstitute vniuersitatis causa est ammirabilis: ita bibende felicitatis idem est fons indeficiens & singularis. Moyses auctor est:quia in principio creauit deus celū et terrā: et in medio eorū aquā collocauit & aerem. Plato q̄ ab initio vt mūdus qui solidus & visibilis futurus erat:videri posset & tangi:deus iecit duo primā mūdani corporis fundamenta:ignē & terrā:et eis cōcordi pportione mediā sociata insolubili vinculo interiecit:nisi tamen voluntas cōditoris que sola tāte firmitudinis nexus fidelissim⁹ est vt dissoluant admittat. Omne siquidē q̄ iunctū est:natura dissolubile est: sed vt bone cōsolationis sedus pereat nō est voluntas dei volentis bona dumtaxat. Ait moyses. Qui est misit me ad vos & illū singulari verbo & prerogatiua significatione censuit esse qui semp idem est vt ei nec preteritū trāseat:nec futurū imineat:sitq; imūnis oīm motuū. Nam illa subsistēdi dedignatus est verbo qui cū tēpore festinat ad non esse:et singulis momētis per varios motus sui pficisamur in mortem. Et de homine quidē planum est:quia vita eius nō status est:qui verbo substātiuō debeat exprimi: sed transit⁹ de vtero ad tumultū:et quasi fuga aut vmbra existendi. Plato quidē id quoq; solū proprie dicit esse quod semper est idem:nec motibus variatur. Que vero sint obnoxia motui non quidem sunt:sed vidētur esse & nequaq; manent:sed iugiter euanescent et fugiunt:nec spectant apollinem. Sunt preterea platonis & nostris multa cōmunia vt sint omīno inexcusabiles dum veritatem dei in mendacio detinent. Magnus pater Augustinus auctor est si tamen que sub nomine eius concepta legi recolofideliter quod in libris platoniorum inuentum sit:q̄ beatus

De plato in thi
meo videt ma
nifeste expme
re trinitatem.

Genes. 1.

Exodi. iij.

Quid est esse
fm platonem.

Polícraticí de Curialíū nugis.

¶ De obscu-
ritate scri-
pturę iohā-
nis euāgeliste

Roma. 1.

iohannes euangelista altius celo intonuit: & ultra q̄ humana mens percipere queat/ licet auris utcumq̄ possit audire. Inuentum est inq̄ quod ait ab initio euangelii/ in principio erat verbū &c. vsq̄ ad locum quo ait/ & lux in tenebris lucet: & tenebre eā non comprehenderunt. Ego quidem nisi in patrum scriptis legeretur/ nequaq̄ alicui infidelium cōcessum crederem ut os in tante lucis oraculū aperiret: quā oculus mundanus non sufficit intueri. Apostolicum tamen & familiaritatis intime privilegiū astruit quod verbum fidei boni operis perseverantia illustravit: cum philosophi euauerint non modo in cogitationib⁹ sed operibus suis. Descripsit liberos plurimos: & politici hominis merita/ contemplatio non repressit: & contemplationis acumē actionis necessitas non extinxit. Sed liber qui de dogmate ei⁹ est contēnitus in laudem eius. origenes. hieronymus. augustinus. omnium philosophorum attestationibus freti sufficiunt. De morte eius diuersi diuersa scripserunt. Sed probabilius est eum qui innocenter vixerat & philosophię precepta fuerat pro viribus insecutus vitam risui non cessisse. Nam q̄ de eo nonnulli tradunt: quia verecundia motus emisit spiritum/ eo q̄ nauarum propositam non potuit soluere questionem: constat nominis errore compositum. Quicquid enim de eo grecorum loquitur fabule: hoc de homero non platone valerius maxim⁹ refert. Ex eo tamen & hoc vulgatum est: quia fuerunt qui homerū equocum platonis dicerent: propter excellētiam sapientie: sermo nis elegantiam/ latitudinem pectoris. Nam viros nobiles certum est polinomios extitisse. Decessit itaq̄ octoginta annis & vno expletis: in tanta reuerentia omnium/ & integritate auctoritatis. vt diu dubitatum fuerit/ diis an semideis esset poti⁹ aggregandus. Sed & cum etate illa deficiente: merita virtutū ei⁹ tanq̄ incredibilia quodam modo ad antiquitatis fabulas vergerent: ipsum inter semideos venerandum labeo scribit/ vt quidē maius homine: minus deo fuisse doceatur.

¶ De aristotile & opinione eius/ & studiis: & q̄ variis disputationibus dubitationem academicorum mouit: & de regula eorum.
Capitulum. VI.

¶ Quid in
morte plato-
nis apparuit.

¶ Sol e celo visus est cecidisse qua die philosophorum princeps plato rebus excessit humanis: & quasi lucernam mundi extinctam defleuerunt qui ad thronum sapientie / cui ille diu presederat sua arbitrabantur studia referenda. Sed cum ei aristotiles discipulus vir excellen-